

HVIEZDOSLAV NA KAŽDÝ DEŇ

ODLOŽÍM LÝRU (ZO ZBIERKY STESKY 4) – UKÁŽKA

(o tom, že všetko pekné má svoj koniec)

„Odložím lýru.“ Dost' už bolo
jej žalôb s lichou náukou.
Len búril pokoj naokolo
som mátožením zlozvukov;
a či som nepohnul ním ani,
na jedno u nás uspáva
stesk a či jasot odspievanej?
Tak u konca som, na rozhraní...
ó, duše mojej únava!

Kedysi zneli z nej i zvuky
do súhry svorné, veselé,
bo i tie prsty hravej ruky
patrili k pästi z ocele;
a horlením to v myslí vreló;
ňou tučný otváral sa brost —
Dnes chladné v dlaň si skladám čelo:
ach, moc liet nad ním prehrmelo...
Ó, duše mojej opýchlost!

Jak ruta zbudneli mi polia;
nádejnej plný rozkoše
som obchádzal ich dookola,
sta gazda po nešpore vše —
Však po žatve sa ukázalo
bedárstvo môjho obdobia:
pliev hľby! — zrna, chleba málo,
až srdce vo mne zaplakalo...

...
„Odkladám lýru.“ Dost' už zneli
jej struny. Tenšie pukli z nich,
zvlášť škovránka tá, filomély...
i chvie sa pár len šomravých.
Nač ďalej kazit vozduch boží,
svet strašit' kvilbou večera?
Nikomú ston tvoj neosoží,
nuž, na klin, lýro; k svojmu loži...

(zdroj: www.zlatyfond.sme.sk)

POSLEDNÉ SLOVO HLÁSAŤEHOVO

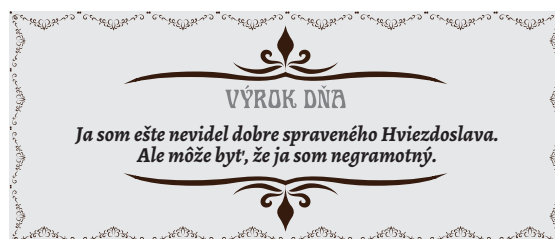
Ako každý ročník festivalu, ani tento nebude iný. Taktiež sa raz musel skončiť. Po intenzívnom celotýždňovom pátraní sa predsa len našiel aj oficiálny DJ, ktorý by v stane zahral. A keď už prišiel, paradoxne trvalo veľmi dlho, kým sa okupovatelia rozhybali. Ale nie o tom som vravieť chcel.

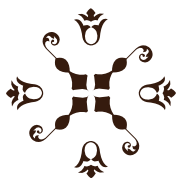
Scénická žatva 2019 zhrnula plody z celého Slovenska. Nedbajúc na odrody, oberali sa aj mladé, aj tie jemne prezreté. Našli sa aj nové odrody bratské, podnetné a inšpiratívne. V odbornej komisii a v novinách už žnú z posledného. Pán riaditeľ sa síce ani raz kosy nedotkol, no vyražený bol aj bez toho ako kosatá. Áno, mnohí budete namietat, že hovorí sa zubatá, ale to by mi teda myšlienku naozaj nedokončilo.

Už to bude zopár rokov (konkrétne tri, naposledy v 2016, pozn. red.), čo sa naposledy odovzdával diplom za najtvorivejšiu Žatvu. Tento fakt má na svedomí oveľa priateľskejšie prostredie a atmosféru celého agrárneho zostavenia. Aspoň podľa mňa. Chcem tým len povedať, že je to tak aj dobré. Pokiaľ viem, nehovorí sa, že súťaživosť ruže prináša. A týmto som zase chcel povedať, že pre mňa ste všetci víťazi a bolo mi ctou každého z vás vidieť a väčšinu aj uviesť. Dúfam, že som vám to nepokazil.

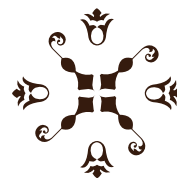
A dnes je ten deň, kedy sa spoločne pustíme do oberania toho posledného plodu. Potom už len hnojiť a hnojiť a vidíme sa o rok.

Váš Roľník Matej

VÝTAH DO BUDÚCEHO ROKA VYRIEŠIME

Pred dverami výťahu: Jozef Krasula
Za dverami výťahu: Honza Julínek

Ako sme informovali v 2. čísle Dennice, s programovým riaditeľom festivalu Jiráskův Hronov Janom Julínkom sa redakcii nášho žurnálu podarilo zoznámiť za vskutku kuriózných okolností. Vyše hodiny a pol bol pre nás iba hlasom prihovárajú-cim z plechovej kabíny zaseknutého sa výťahu. Už vtedy však bolo zrejme, že Honza je symparák so zmyslom pre humor a tak po zoznámení sa tvárou v tvár sme využili naše nové konexie, aby sme vám umožnili nahliadnuť cez hranice priamo do zákulisia českej Žatvy.

Ste na Žatve prvýkrát alebo sem chodíte pravidelne?

Prvýkrát.

A hneď „napoprve“ ste sa zasekli vo výťahu?

Já jsem si říkal, že když jsem tu poprvé, tak at' to

lidi ví a přemýšlel jsem, jak to udělat. Mohli jsme to udělat nějak inteligentně, ale udělali jsme to takhle.

Myslím, že vaše entrée sa zapíše do žatevných memoárov. Okrem tohto jedinečného zážitku ste pár dní strávili menej nápadným pozorovaním festivalu a nasávaním atmosféry festivalu. Vedeli by ste tie naše dva festivaly na základe toho porovnať?

Porovnať Martin a Hronov není úplně snadné... Obě jsou vrcholní přehlídky, obě jsou mezidruhové, Hronov je taky nesoutěžní přehlídka, a to už dlouhodobě.

Ale ty akce jsou založené tak trochu jinak. Jiný je systém postupu, protože na Hronov je daleko víc postupových přehlídek, je tam víc seminářů. Hronov je malé městečko, takže je jakoby uzavřenější, ty výchozí pozice jsou úplně jiné.

Keď vás Jožo Krasula cez dvojité plechové dvere identifikoval, povedal, že ste vlastne český Moško. Čo všetko máte na Hronove na starosti.

Jednak hlavní program, ale i doprovodní program. Hronov je skládaný jednak zo souborů, které jsou nominované, potažmo doporučené, potom jsou profesionální inspirativní představení a potom je takzvaný volný program, kam se sami hlásí soubory a hrají v divadelním stanu. Hraje se na čtyřech hlavních prostorech a na třech dalších a hraje se souběžně, přičemž jednotlivé kusy se hrajou dvakrát až pětkrát. Je to tedy trošku větší. Pak jsou semináře, kterých letos bylo třináct a další věc, která je na mně, je i propagace festivalu, sociální síť.

A čo môže slovenský ochotník urobiť, ak by sa chcel ist pozrieť na váš festival?

Má dvě možnosti, vlastně i víc. Může se přihlásit do takzvaného volného programu a můžou přijet i s představením do divadelního stanu, který

podléhá jenom dramaturgické radě festivalu. Třeba loni tam slovenský soubor byl. Může si objednat ubytování a koupit si vstupenky, přijet a ten festival tam strávit. Může se přihlásit do semináře, to pak má levnější ceny za vstupenky a slevy na ubytování, sice ve škole na karimatce na zemi, ale taky je to možné.

O Žatve sa hovorí, že je najstarší stredoeurópsky neprofesionálny divadelný festival. Ale údajne sa to hovorí aj o Hronove. Na tom niečo neseď. Ako to teda je?

Pokud já vím, tak je to tak, že Hronov je nejstarší kontinuálně fungující festival. Příští rok bude devadesátý ročník, ale jede to bez přestávky. To je ten rozdíl, že to číslo je nižší, ale je to kontinuální.

A máte na Hronove také modrý stan (pre mladšie ročníky, modrý stan je terminus technicus pre festivalový stan, ktorý za dávnych čias býval modrej farby, pozn. red.), ako máme my?

Těch prostorů je tam několik, je to dáno i tím množstvím lidí – jenom seminaristů tam bylo letos na dvě stovky. Divadelních hostů a souborů, to jsou stovky lidí. Takže v parku byl hudební stan, kde byla hudební produkce, část lidí se schází v kultovních hospodách, restauracích, vinnárnách – Triton, Stovka, někteří jsou na náměstí, někteří chodí do parku, kde hrají hru Palermo, ti lidé se tam různě míší.

A máte tam aj výťahy?

Já myslím, že výťahy tam nejsou, já nevím o tom, že by tam byl výťah. To je věc, kterou budeme muset do příštího Hronova vyřešit, lebo já bych nerad hronovské diváky o to připravil, byl to jedinečný zážitek.

Ďakujem pekne za rozhovor.

Mašľa

Netrežlivě čekám v stane, čo sa stane. Má vystúpiť najobľúbenejší hudobník môjho kolegu Kuba Lužinu. Na pódium prichádza blondavé šteňa s gitarou. Začína svoju show naplno: „Vítam vás všetkých na Letavách?“ Po rozpačitých reakciách publika dodáva: „Čo? Kde sme? Na Žatve? No to je teda pekne drbnutý názov.“ A potom spustí vystúpenie, v ktorom sa prekrýva stand-up s tak skvelými textami pesničiek, že všetkých bolí bránica. V tom momente ja aj s Paľom O. H. rozmýšľame, či sme sa náhodou nesekli s povolaním a že či sa na to nevytoto. Zatiaľ čo ostatní hudobníci v stane hrali len do podmazu k našim divadelným debatám, Tomáš si získal publikum hneď prvou spievankou. Všetci lipli na každom jeho slove. Ja osobne som nešiel ani pišať a bál som sa, aby mi niečo neušlo. Stal som sa jeho najväčšou fanyngkou.

Počas pauzy, kým sa spratalo pódium, som rozdával griláž od Mathejovej mamky. My, čo vieme, ju voláme aj Matka Griláž. Všetci sa ma pýtali, čo sú to za koláčiky a čo v nich je. Hovorím im, že karamel. Nikto mi neveril.

DJ Tuzex začal hrať potichu. A nezahral Gloriu Estefan. Ale aj napriek tomu roztrsals parket. Popri tom prebiehal pred Strojárom koncert tria gitaristov, v rámci ktorého sa spievali najmä Horkýže Slíže. Celý večer vo mne vzbudil lyrickú náladu, tak mi dovoľte tento článok uzavrieť pár veršami:

Zasurmili surpípy, volajú do poje.

Kto jak žatvák cítí,
nech sa piva chytí
a medzi nás v stane!

Gábor

(Sympatický zámer dat článku bodku vtípnou parafrázou básne P. O. H. síce redaktorovi celkom nevyšiel, ale nevaďí, aj na Sama Chalupku si môžeme spoločne v stane zaspomínať. pozn. red.)

NUDA

DS Bebčina, Nová Dubnica

O ŠTUKOCH VRAVOTY

ZLÁ NUDA, HEŠ-HEŠ, VĚUĽ NÁS NEUSEĎ

Nuda alebo ľudovo dlhá chvíľa je nepríjemný pocit nedostatku motivácie. Často sa zamieňa s nedostatkom činnosti, hlavne pri nudiacich sa deťoch. Údajne až v piatich typológiách. I Nicol Jungová sa občas dokáže nudiť. A preto robí divadlo. A ním zobrazuje, ako sa vie jej generácia nudiť (okrem iného). A mňa to nenudí (okrem iného).

Koľko si za jednu reprízu zabeháš?

Ešte sme si to nemerali, pretože skúšky zväčša flákame a ani sa veľmi neupotíme.

Márne som tápal pri hľadaní predlohy, na ktorú sa odvolávate. Ako ste s ňou teda pracovali?

Naša režisérka vždy vyberie dielo a my s ňou diskutujeme o všeobecných chybách spoločnosti a sveta. Či už ide o antisemitizmus, vojnu, depresie... Ide skôr o voľnú inšpiráciu jednotlivými témami.

Ty sa nudíš často?

Väčšinou na dejepise. (Herečka použila i slovné spojenie „kvázi v škole“, čo len viac definuje jej vzťah k vzdelávaniu – pozn. red.)

Prečo sa nudíš na Scénickej žatve?

(rozpačito) Som tu iba prvý deň, ale je pravda, že dnes i odchádzam...

Verím, že náš Pavol Országh ťa nikdy nenudí!

Hviezdoslav? Ak by on spracoval nudu, možno by nebol taký tragický, lenže pri hromade slov, ktoré používa, nemám šajnu, čo znamená.

Tvoj recept na durenie dlhých chvíľ?

Telefón a prechádzky s kamarátmi. A škola. Paradoxne.

Zámerné nerozvádzajúc poslednú záhadnú odpoveď sa ľúчим a ďakujem.

Jakub Imre Molnár

AKO DAŤ NUDE ŠACH?

Divadelný súbor Bebčina z Novej Dubnice nám predstavil svoju krátku, no údernú inscenáciu Nuda. Ako základné východisko pre scenár si zvolili poviedky renomovaného poľského dramatika Slawomira Mrožeka. Mrožek je významným predstaviteľom absurdnej drámy. Typickým znakom absurdného divadla je, že porušuje tzv. klasickú kompozíciu drámy – nemá súvislý dej, ba ani klasickú zápletku, pôsobí zdanlivo chaoticky a do epicentra hry umiestňuje „nezmysel“ (nonsens, absurditu).

Presne v duchu týchto pravidiel absurdnej drámy bola komponovaná aj divadelná inscenácia Nuda, v ktorej tvorivý kolektív pod vedením Miriam Martinákovskej predviedol svoj zmysel pre nezmysel (v tom najlepšom zmysle slova). Príbehu dominuje priam nihilistická optika života (vynikajúco spracovaná napríklad v scéne s pozorovaním samovraha), presne tak, ako to v správnej inscenácii absurdnej drámy má byť. Využitá je aj repetícia – opakovanie situácií (napr. beh davu na mieste), čo poukazuje na istý stereotyp života, jeho bezobsažnosť a pocit beznádeje. Zaujímavé na tejto inscenácii ale bolo, že skepsa a bezvýchodiskovosť, ktoré sú také typické pre absurdnú drámu, boli nahradené energiou radosti.

Tá radosť vyvierala práve z mladých hercov a ich chuti robiť divadlo a z ich túžby vypovedať v ňom o svete prostriedkami absurdného humoru. Tento paradox bol pre mňa základným zdrojom dramatického napätia v inscenácii. Vnímal som, že im život chutí a spomínaný nihilizmus či skepsa sa im stali skôr terčom výsmechu a popretia. Tento postoj mladého hereckého súboru Bebčina bol veľmi autentický a uveriteľný. Zmysel pre nezmysel je im vlastný a prirodzený.

Inscenácia bola čistá a presná aj vo svojej scénografickej zložke. Na javisku bolo päť stoličiek, jeden rám a jedna lampa, inak dominoval v princípe prázdny priestor (opäť jasné znaky absurdného divadla). Z nich sa veľmi jednoducho, čisto a presne vytvárali asociatívnym spôsobom všetky prostredia (izba, ulica, virtuálna realita, tribúna a pod.).

Miriam Martináková nám so súborom Bebčina pravidelne prináša inscenácie s výraznou vnútornou dynamikou a krátkou stopážou, ktoré sú charakteristické javiskovou čistotou, koncentrovaným, no uvoľneným herectvom. Nikdy sa pri nich nenudím a to ani v prípade, ak nudu priamo inscenujú.

Patrik Neznudený Lančarič

ŠUMIENKY

Teatro in vitro, Žilina

DÁVID NIE JE PATRIK, ALE JE LEPŠÍ PATRIK, AKO BY BOL PATRIK

Chodím po žatevných predstaveniach a čakám, kedy uvidím na javisku poriadnu šumienku. Žatva je miesto, kde by sme mohli vidieť šumienku. Na Žatvu chodia najlepšie divadelné šumienky. Už pred predstavením si diváci, ba ani porota nemali kam sadnúť.

Herec, o ktorom som si prečítala, že sa volá Dávid, aj keď on tvrdil, že je Patrik, vytvoril z minimálnych prostriedkov maximálny komický efekt. Pýtam sa samej seba, je Dávid v osobnom živote Patrik? Jeden kolega mi povedal, že Dávid nie je Patrik, že Dávid je Dávid a Patrik je Patrik. Patrik že chcel hrať Patrika, ale nakoniec ho hrá Dávid. A hru že napísal Vlado, nie Dávid a je o Patrikovi, ktorý je naozaj ako Patrik. Sám Patrik by o sebe hru tak dobre nenapísal, ani sa sám tak dobre nezahral.

Patrik sa divákovi zdôveruje so svojim trápe-

ním, jeho vnútorný hlas počujeme naozaj a nahlas, neskrýva ho dovnútra, ale nám ho predostiera, odkrýva svoje vnímanie sveta, to, čo ho trápi, pomenúva, a triedi to, čo ho obklopuje. Týmto prvkami autor aj herec vytvárajú pocit, že Patrik je jednoduchý, možno je aj trochu dement. Na ceste za svojím cieľom – nadviazať fyzický kontakt so šumienkou – vytvára svojskú kauzalitu, súbor podmienok, ktoré si stanovuje, aby dosiahol svoj cieľ. Patrik dodržiava pravidlá, ktoré si určil pre dosiahnutie svojho cieľa, šumienky však k nemu stále neprichádzajú, miesto nich prichádza jedna z najdôležitejších otázok jeho života – Majú šumienky záujem o skladníkov?

Túto otázku vysloví Dávid septom, akoby v tej chvíli prehovoril naozajstný vnútorný hlas. Nie ten, ktorý po celý čas počujeme. Strohý Dávidov

prejav, uviaznutý v strnulej práci s hlasom aj telom, vytvára jednoliatu plochu nesebavedomo sebaavedomého, emočne ohraničeného Patrika. V momentoch najväčších emócií a vzrušenia jeho strnulost' ozvlášťňuje použitie gesta, ktoré cez skratku, ktorá sa v slučke opakuje, a mieru intenzity, oddeľiac sa od zvyšku tela, ukazuje mieru Patrikovho emočného rozrušenia. Práve cez kontrast vecného a strohého prejavu a vnútornej drámy Patrikovho života vzniká humor a Patrik sa zaraďuje medzi postavičky ako je Samko Tále. Dávid umne pracuje s tempom, informácie nám dávkuje postupne, túto hru cmúľame ako cukrík. Slovanmi Jána Dobríka: „Nebolo to zlé.“ Slovanmi Konfucia: „Bývam vo veľmi malom domčeku, ale moje okná hľadajú do veľmi veľkého sveta.“

Michaela Zakutanská

DVAJA NA JEDNÉHO (ŠUMIENKARI)

Šumní redaktori Dennice si posvietili na Dávida Smolka. Vznikli z toho z kýbly zábavy a fúrik (niekedy aj nevhodného) humoru. Viď nižšie:

P: Takže koľko máš rokov?

M: Ale úprimne.

Osemnásť.

M: A prečo?

Ono to tak vzišlo. Moji rodičia, to bolo ešte pravdepodobne v jeseni 2000, mali asi takú slabšiu chvíľku.

P: Tak sa opustili, ako sa zvykne hovoriť slangovo.

A o deväť mesiacov som sa narodil ja.

M: O deväť?

Zhruba.

M: A to vieš povedať takto? Veď si nebol na svete.

Robil som si čiarky na maternicu.

P: Koľko šumienok by si si dokázal naraz strčiť do pusy?

Ja nemám rád šumienky. Ja mám radšej bystrinky. Ale to nikomu nehovor.

M: My to nepovieme, my to napíšeme, dobre?

(ide si sypať šumienku do úst) Trúfam si tak na tri.

P: Len? To nedáš viac? Koľko myslíš, že by si

P.O.H. vopchal do pusy šumienok?

Štyri.

P: Prečo o jednu viac ako ty?

Lebo... Bol to Maďar. Ale nie, on bol básnik, on mal rozčvičené ústa.

P: Povedz mi, Andrej... šíri sa taká informácia...

Andrej?

P: Andrej. Andrej sa voláš, nie?

Nie.

M: To je strašná hanba.

To tam zapíš, prosím ťa.

P: Koluju o tebe také chýry, že sa voláš Andrej a že by si mohol byť rodinný príslušník nášho porotcu Michala Ložonského.

Ja som Dávid a nejaké také chýry som počul.

P: A je to pravda?

Myslím, že každý máme svoju subjektívnu pravdu.

P: Ale je pravda, že si rodinný príslušník Michala Ložonského?

Keď sa na to pozrieme z pohľadu Adama a Evy a dávneho príbehu, tak určite hej.

P: Ste bratia?

Dalo by sa to tak nazvať.

O ŠTUKOCH VRAVOTY

P: A ako sa majú teraz cítiť všetci ostatní, ktorí tu nemajú brata ako porotcu?

Zahanbene, že ich brat to tak ďaleko nedotiahol.

P: A čo si myslíš o pannách?

Pandy sú najlepšie zvieratá.

P: Panny.

Ja že pandy.

P: Nie. O pannách.

Panny... podľa toho ktorých.

P: Skús to rozvinúť.

Neviem, dúfal som, že to bude koniec otázky.

P: A odkiaľ pochádzaš?

Kde som sa narodil, alebo kde bývam?

P: To musíš ty vedieť.

Zo žilinského kraja.

P: A koľko je tam panicov?

Viem o jednom.

M: Tam ich asi nebude viac, oni by sa prihlásili.

Ďakujem za prínosný rozhovor

Mojmír z Kvetnice pri Poprade
a Paľko, driečny lachtikár (23 rokov)

KRIVOPRÍSAŽNÍK

Divadelný súbor 1918, Malacky

O ŠTUKOCH VRAVOTY

ROZHOVOR O HVIEZDOSLAVOVI, AKÝ MÁ BYŤ!

Keď som po Krivoprisažníkovi dobehol do šatne za Malačanmi, nepotešili sa. Kládli si neľahkú otázku, prečo sa im nepodarilo naviazať lepší kontakt s publikom a v tom – ja. Vec sa mala takto – v ich kolektíve sa rozliezol chýr, aké otázky kladím. Chýr nebol pozitívny. Aby som to nenatahoval, poviem to rovno. Tak ako sa patrí. Bez okolov a chodenia okolo horúcej kaše. Napriamo a úprimne. Chýr o mne bol... prichádza to slovo... negatívny. Aby ma nevykopli, zaprisahal som sa, že otázky budem klásť normálne. Pedagóg a režisér Peter Weinciller sa teda chopil slova. Začal som najkonvenčnejšou otázkou, akú poznám.

Prečo ste si vybrali práve tento text a zinscenovali ho práve takto?

Peter Weinciller: Vedeli sme, že Hviezdoslav nie je jednoduchý, a preto sme si povedali, že ho chceme urobiť s ľahkosťou, nadsádzkou. Nepoužili sme nejaké morbidnosti, ako napríklad truhla alebo hrob. Namiesto toho sme sa snažili pracovať so zástupným znakom ako perina a obyčajné knižky a šatky. S minimom rekvizít sme chceli vyzobrať príbeh chlapíka, ktorý krivo prisahá s tým, že ho k tomu donútila žena, aby získali majetky. To je aktuálne aj dnes.

Za najfunkčnejšie pokračovanie v serióznej línii som považoval opýtať sa herečiek a herca, čo im práca s Hviezdoslavom dala. Zo šiestich boli napriek mojej negatívnej povesti ochotní odpovedať traja.

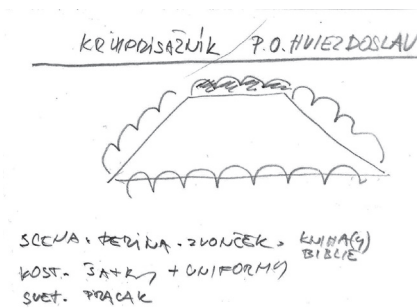
Miriám Baumanová: Bola to príjemná zmena, pretože väčšinou sme mali taký stereotyp, že automaticky sme robili prózu. Ja som to veľmi dlho predýchavala. Veľmi som chcela prózu, len som to nikdy nedala najavo. Tak som si povedala, že to už nejakou prežijem a nakoniec ma to zobralo. Ale dobrovoľne by som sa na to nedala.

Michaela Slobodová: Ja si myslím, že Hviezdoslav je veľmi ťažký, aj pre mňa, keď si ho čítam. Nevieť si predstaviť, že by som s takýmto predstavením išla len tak hocikam. Myslím, že nie je veľa divákov, ktorí to dokážu spracovať a rozumieť tomu. Bežný divák je zvyknutý na niečo ľahké a chce sa zasmiať.

Filip Prášil: Mňa touto inscenáciou pán učiteľ presvedčil, že aj Hviezdoslav riešil pred 100-150 rokmi presne to isté, čo riešime dnes. Používa svoje „hviezdoslavizmy“, ktoré nie je jednoduché pochopiť, a preto sa jeho dielo akosi stráca, ľudia o ňom nevedia, čo je škoda. Ja osobne mám veľmi rád poéziu Miroslava Válka, ale počas práce s týmto textom som nadobudol pocit, že Hviezdoslav odkaz je univerzálnejší.

Ďakujem za rozhovor.

Upratovaný Mojmir z Kvetnici pri Poprade

ČO SOM POCHOPIĽ, ČO NEPOCHOPIĽ

„V kostole – divná vec! – kruchty kde zákutie, stojí si kostlivec, ...“ Nezrozumiteľný zdal sa mi prednesený text. Nezachytil som krivú prisahu, ktorú zložil tento kostlivec, že zem, ten príkrov boží, rok čo rok musela ho vyvrhnúť. No nie preto som ostal vážavý a vlažný.

Herci boli vyvrhnutí do cudzieho priestoru bez atmosféry, ktorý ich postupne požieral. Cudzí im bol pôdorys arény. Štvorcový hrací priestor zo všetkých strán zastavaný stoličkami. Tri strany boli určené divákovi, tá štvrtá strana hercom, ktorí však hrali frontálne. Ich ústup tak vždy končil na stoličkách, takže sa stávalo, že aj ležiaca postava vlastne sedela a paralelne pri nej sedeli ďalší herci alebo postavy. Takéto usporiadanie sploštilo hrací priestor a znemožňovalo vybudovať zaujímavejšiu mizanscenu.

Absencia atmosféry bola spôsobená rezignáciou na akýkoľvek svetelný dizajn. Netvrdím, že je potrebné robiť množstvo svetelných zmien, to nie. Ak však použijeme jeden svetelný obraz, nemal by vyzerat ako pracák (pracovné svetlo). O to viac, že jedným z najvýraznejších scénických prvkov bola perina, ktorá predstavovala posteľ umierajúceho a neskôr (opakovane) jeho hrob. Viedem vnútornú polemiku o funkčnosti tohto prvku. Totiž, nebožtíkovo neustále vstávanie z mŕtvych vyzeralo ako odkopávanie sa spod periny, čo pôsobilo viac komicky ako výtvare, esteticky. No pripúšťam aj takú možnosť, že išlo o zámer a v takom prípade ostávam zmätený, čo to všetko vlastne malo znamenať.

Michal Lošonský

JEDNA NA DRUHÚ

Art point teatro, Prievdza

SEBAVEDOMÁ SONDA DO NEJASNEJ PRÁZDNOTY

Divák vstúpi do otvorenej náruče, aj keď inscenácia je o uzavretosti do vlastného sveta, o unikani z reality. Asi. Predstavenie Jedna na druhú od súboru Art point teatro z Prievdzice totiž ponúka formálnu a myšlienkovú amorfnosť v kruhu, prítomie v aréne. Diváci sú privítaní, diváci sú oslovení, diváci sú ponúknutí. Ale naozaj?

Dve herečky nadväzujú rozhovor s hľadiskom, ale radšej čítajú myšlienky publika, povedia nám, čo si myslíme. A po umelej a prehnannej privetivosti ostro a poučujúce kritizujú obecenstvo kvôli vkusu, názorom, postojom, mentálnym schopnostiam. Najmä tých druhých, ale aj nás prekvapia vyslovením toho, čo si myslíme. Všetko je len zdaním, dialóg nie je naozajstný, akcia, ktorej sa zúčastní divák, sa stane utajenou, nič sa neodhalí, ani zmysel, ani účel. Dve herečky ako abstraktné moderátorky, všeobecné hostesky sa kľčovito a pózersky snažia vytvoriť situáciu, ktorá je akoby konkrétna, akoby zložitá, akoby jasná. Sme oslovení, ale hovoria v našom mene, sme na dosah ruky, a predsa neviditeľní, sme v tesnej blízkosti a predsa v strašnej diaľke. Je to naraz stav hercov a je to aj stav divákov. Dostaneme informácie o malých, banálnych tragédiách a nemorálnostiach, cez otrepané didaktické frázy sme upozornení, že žijeme, cítime, myslíme zle.

Od začiatku je jasné, že o nás, o divákov nie je ozajstný záujem, všetko zostane v kliše a v povrchnosti. Aj v prvom obraze, aj v ostatných scénach, kde sa ocitneme v nie menej falošnom a umelom súkromí nezaujímavého záhadných kamarátok. Nič nie je jasné a predsa nemám pocit, že ako divák túžim po odhalení toho, čo neprezradia, čo zostane záhadou. A to je nečitateľný vzťah medzi dvoma ženami, ktorý naznačuje od hlbokého kamarátstva cez lesbickú lásku veľa možných odtieňov, ale všetky tie možné roviny vyúsťia vždy do kľčovito-falošných hádok, do situácií akoby, do hrania sa na niečo, do umelých akcentov, do silných dôrazov, do demonštrácií, že tu odznie vždy niečo nesmierne zaujímavé a hlboké.

Jazyk hry je takisto vyumelkovaný ako prítomnosť dvoch herečiek a ako zúfalo symbolické predelové pohybové etudy. Nič ani na chvíľu nie je prirodzené, nič ani na chvíľu nie je vnútorné. Priateľky Civi a Sola žijú v metaforickom priestore smeti, postelnej konštrukcie a zabalených matracov. Civi a Sola sa stále navzájom poučujú a pripomínajú si, ako to bolo, ako sa zoznámili, ako vznikol tento unavujúci inkubátor zúfalej vyumelkovanosti. Sola trpí plačlivým hlasom, Civi trpí ukričane. Všetko je vo výklade. A obávam sa, že všetko je myslené vážne. City a Slovensko v in-

scenácii sú fiktívne. Múdrost je kostrbatá a neustále demonštrovaný cynizmus je prázdny. Je to všetko je len krvopotná hra. Hra na hĺbku, hra na dialóg, hra na komunikáciu, hra na význam, hra na mako. Mako je ten, kto musí do vonkajšieho sveta, musí pracovať, musí opustiť ten svet sesterského spojenectva. Ale za makom, za lesbickým bozkom, za parafrázovaním slovenskej Ústavy, za pokusom vystúpiť z kruhu divákov, za kovovo natretou tvárou je hlboká priepasť prázdnoty. Všetko zostane len v hmlistých pocitoch, všetko len plachtí. Všetko je dôrazné a tým pádom nič nie je dôrazné. Všetko je jasné a predsa starostlivo zakódované. Všetko je umelé a tým pádom aj divák sa stane len náhradou. Jednotlivé roviny sa najmä herečky striktné nerozdeľujú. Multi Level Marketing Show povrchnosti s divákmi je v takých istých polohách, ako intímna zóna dvojice žien, nie je medzi tým žiadny rozdiel. A pohybové ilustrácie nerozkrýtych vzťahov a situácií sú takisto afektované, ako poetické pásmo ultracitlivosti. Inscenátori k nejasnému obsahu našli nejasnú formu. Módna prehliadka teatrálného výpredaja. Divák sa dostal do niečoho, čo nebolo určené pre neho. Asi.

Miklós Forgács

JEDNA NA DRUHÚ ROVNÁ SA JEDNA

Sú dve, no rozprávajú ako jedna. Znamená to, že keby boli tri, rozprávali by ako dve? Nech sa páči, rozhovor:

Prečo tu nemáte nikoho z tvorivého tímu?

Zuzana Kráľová – herečka: Pretože naša lightdizajnérka je vo Francúzsku, choreografka a ozvučovačka je v Tatrách a Štefan (režisér, pozn. red.) je v Grécku.

Tak koho tu máte?

ZK: Máme tu môjho priateľa, ktorý je zároveň režisér, a zároveň teraz nastupuje ako umelecký šéf do Divadla Petra Bezruče v Ostrave, ale povedala som mu: „Nemôžeš si namýšľať, poď nám svietiť, zvučiť, aby si sa zaučil, aby si sa dostal k praxi.“

A ten text, jeho úprava? Ako to vznikalo?

ZK: Už nahrávaš?

Už dávno.

Nela Jakubisová – herečka: Text je na motívy Roba de Graafa Mako, čo je... neviem, či poviem správne... holandský alebo dánsky...

Holandský.

NJ: Autor. Ten text vyšiel asi v roku dvetisíc... neviem koľko, asi 2008 alebo kedy...

V tej zbierke Holandská dráma z Divadelného ústavu.

NJ: Áno. A Števo (stále režisér, pozn. red.) to chcel robiť ako bakalársku prácu, ale to mu zamietli. Ten text je inak napísaný pre dvoch mužov.

Takže on ho prepisoval...

NJ: On ho prepisoval komplet. A zároveň tam vložil veľa vlastného – napríklad celá tá talkshow, celý ten rámec, čo tam je, ten úvod, to víťanie, to je v podstate dopísané, to je Števo text. Prepísal celý text, pretože ten originál bol neskutočne literárny. Až príliš.

ZK: Ešte stále je.

NJ: Ešte stále je... (smiech) Ale to, čo z neho ostalo, je v podstate taká esencia.

A tá poézia, ktorá tam je vložená...

NJ: To je Števova poézia.

Za akým účelom tam vložil... to, ako si to nazval? Ten úvod a záver.

NJ: Talkshow.

Ako ste vyberali smeti, ktoré sa používajú v inscenácii?

NJ: Veľmi starostlivo. Každá musela prejsť kon-

O ŠTUKOCH VRAVOTY

kurzom. Musela sa veľmi očistiť, aby sa s tým mohlo počítať.

Ťahajú to tieto smeti už od premiéry?

NJ: Niektoré určite. Sú tam také stálice, ale väčšinou pridávame.

A to občerstvenie? Odkiaľ to bolo?

ZK: Chceme si trochu kúpiť tých ľudí, aby sme sa im zapáčili.

NJ: Skrátka, keď si pozveš ľudí, chceš ich pohostiť.

Bol to strúhaný syr alebo plátkový?

ZK: Nebol tam syr.

Nebol tam? To ja neznášam, keď je tam ten strúhaný syr, to je peklo.

ZK: Bola tam hummusová nátierka od Luntera, ktorú strašne ľúbim.

Tak to je fajn. Presne tú poznám.

NJ: Olivky... (šum) Džús nebol stopercentný, ale museli sme zahrat, že je.

Ďakujem vám za rozhovor.

Paľko – driečny lahtikár (23 rokov)

✱ ĎALŠÍ DŮVOD MAŤ RÁD MOST ✱

HRA NA ZUZANKU

Stinné stránky, Most

Predstavte si, že si pozriete český seriál Most, ktorý sa vám veľmi páči, a zrazu príde na Žatvu súbor z Mosta – áno z TOHO(!!) Mosta. A výborne vás pobaví. To sa stalo nám. Po predstavení sme vyspovedali naraz celý herecký súbor v počte 7 a ich pedagóga Pavla Skálu.

Bolo ťažké neopýtať sa hercov z Mosta, či už boli v Severke (krémy zo seriálu). Nám sa to podarilo. Neopýtali sme sa, ale opýtali sme sa, koľkokrát sa ich to na Žatve opýtali. Štrnásťkrát za deň, dámi a páni!

Nasledoval voľný rozhovor, z ktorého sme sa dozvedeli veľa, no sľúbili sme si, že večer vo festivalovom stane budeme pokračovať. V súbore až na jednu výnimku panoval názor, že toto bola jedna z tých lepších repríz. Slovenského publika sa nezľakli. „Mali sme obavy z toho, že by sa to nemuselo chytiť, že nejaké fóry by nevyšli. Niektoré nevyšli, ale nemyslíme si, že by to bolo jazykovou bariérou.“

Herci v súbore majú od 16 do 20 rokov. Skúšanie prebieha po večeroch v stredu a cez víkendy tahajú aj celý deň. Všetci okrem jednej, zatiaľ nerozhodnutej herečky, plánujú študovať voľačo „okolo divadla“. Rozhodnutí spomenuli medzi svojimi plánmi fyzické divadlo, činohru, alternu a scénografiu. VŠMU nepadlo.

Netradičnú a veľmi funkčnú formu súbor nachádzal pomaly. Členovia sa

nám diskretné zverili, že jej hľadanie bolo veľmi náročným procesom. Čítačky boli dlhé a kým sa „tvrdé“ skúšanie rozbehlo, veľa, veľa a ešte viac sa rozmýšľalo a debatovalo. Scenár dievčatám a chlapcom od prvej čítačky, roku pána 2017, až do sobotňajšej reprízy stále odhaľuje nové vrstvy a všetci v štúdiu sme cítili, že ich neprestáva baviť. „Hrali sme to už tridsiaty raz a ja som sa stále v zákulísi smiala na vtípoch, ktoré poznám,“ priznala sa jedna z herečiek.

Nálada rozhovoru bola natoľko uvoľnená, až sme nabrali odvahu položiť nasledovnú otázku – prečo ich nezvedla vízia, že by mohli zahviezdiť v Shakespeari alebo Čechovovi. Odpoveď? Vraj sa necítia pripravení, lepšie je ísť postupne a nie sa hneď púšťať do takých zložitých vecí ako Shakespeare. Ak si to nepozorný čitateľ nevšimol, radi vám výrok opäť skopírujeme. Veríme totiž v jeho dôležitosť, a boli by sme radi, keby sme si ho po ZUŠkách všetci suškali. Takže ešte raz: **naši kamaráti z Mosta sa necítia pripravení, lepšie je ísť postupne a nie sa hneď púšťať do takých zložitých vecí, ako je Shakespeare.** Dievčatá a chlapci poznamenali, že Pavel, ich pedagóg, by im ani nedovolil púšťať sa do Shakespeara...

PS: A čo myslíte – vedeli, kto je to Pavol Országh-Hviezdoslav? Nie.

S otázkami sme sa pustili aj do Pavla Skálu, ktorý vehementne odmietal nálepku „režisér“ a častoval sa titulom „pedagóg“.

Ste tu už od začiatku festivalu, páčilo sa ti niečo z tohtoročného programu Scénickej žatvy?

Samozrejme. Osobne považujem slovenské amatérske divadlo za kvalitnejšie, ako to české. *(Odvážne tvrdenie - pozn. red.)*

Ako ste sa dopracovali k tomuto textu?

Ja som chcel túto hru robiť už 10 rokov, raz som to skúsil ešte pred týmto projektom a moc to nevyšlo... Potom, keď sme so súborom rozhodovali o ďalšom projekte, herci demokraticky odhlasovali výber práve Macourkovho textu *Hra na Zuzanku*. Hra vznikla v roku 1967 a našou najväčšou úlohou bolo nájsť formu, akou text interpretovať. Úprava hry pozostávala zo škrtnania, z pôvodných 2,5 hodiny zostala 1.

A ako ste sa dopracovali k tejto forme?

Hra je o živote a tak rýchlo, ako plynie život, plynie aj inscenácia. Zo začiatku sme bojovali s tým, že spätná väzba publika kritizovala prílišné tempo v úvode. No neskôr sa divák na tempo dokáže napojiť. Pred tým, než sme hru začali skúšať, sme sa pol roka o nej len rozprávali, analyzovali, hľadali cestu k textu. Moja pedagogická činnosť vychádza hlavne zo žiakov, a preto sa

snažím to, čo mi povedia, zosumarizovať a vložiť do réžie.

Ako funguje váš divadelný súbor? Aké je jeho zázemie?

ZUŠ, na ktorej v Moste učím, má viacero divadelných súborov a ten, ktorý ste mali možnosť vidieť je zložený z hercov, ktorí majú ambíciu sa zaujímať o divadlo intenzívnejšie. V tomto súbore sa musí pracovať omnoho viac. Začínali sme s tieňovým divadlom, spravili sme tri inscenácie a potom prišla Zuzanka. Po prvýkrát hráme v zahraničí, Žatva je zatiaľ naša najväčšia meta. Máme šťastie, že túto inscenáciu sme hrali už skoro tridsaťkrát – cítiť to najmä na hereckom prejave.

Čo ďalšie projekty? Čo máte v pláne?

Budeme opäť robiť v tejto kompánii. Chceli by sme robiť Čapkovu R.U.R. Mali sme už ohľadom toho zopár stretnutí a rozprávali sme o nástrahách tohto textu.

Vieš, kto je Pavol Országh Hviezdoslav?

Nie. Mal by som vedieť? *(Ako na toto odpovedať? – pozn. red.)*

Akého českého spisovateľa by sme mali poznať?

Ja mám rád básníka Petra Krála. Aj Koryčan mi príde zaujímavý ako kráľ undergroundu.

OSEMŠEROVKA

D	Ý	O	Z	Ú	Ť	Í	V	O	M
V	N	V	R	P	P	O	L	E	T
A	Č	A	U	O	V	I	R	V	Z
C	E	M	C	C	E	E	E	V	M
I	T	S	H	H	T	L	E	A	I
V	O	T	O	A	E	T	R	D	L
R	M	U	T	B	Š	A	E	Ý	I
P	A	P	A	E	S	N	I	R	E
O	S	K	Ť	C	Ž	I	H	A	Ť
K	A	Y	N	E	T	A	K	Š	Í

POUŽITÉ SLOVÁ

Slová z básne P.O. Hviezdoslava V žatvu:
KOPRVICE, MARAS, NETAKŠÍ, POCHABEC, RMUT, POLET, SAMOTEČNÝ, SMAVO, STUPKY, VELEBA, VETEŠ, VÍŤÚZ, ZMILIEŤ, ZRUCHOTAŤ, ZVETŠEŤ, ŠARÝ, ŽIHAŤ, TEREM.

Všetkým smermi vás nasmeroval Mathej Thomka

HVIEZDOSLAV: NOVÝ SVET
NIKOLETA PALKOVIČOVÁ

NA CESTĚ K HVIEZDOSLAVOVI

Potřebujete průvodce na cestě k Pavlu Országhu Hviezdoslavovi? Zkuste požádat Nikoletu Palkovičovou z Malack. Protože jak je zřejmé z jejího recitátorského výkonu na Scénické žatvě při přednesu básně Nový svět, Nikoleta už je na této cestě jako doma. Překonala nástrahy Hviezdoslavova básnického jazyka, pro mnohé příliš vznešeného, příliš umělého, mohutného, těžkého, pro některé až nerosozumitelného a nepřístupného. Jenže když se zaposloucháte do přednesu Nikolety, nic z toho neplatí. Slova plynou přirozeně a jsou jazykem vskutku mateřským. To proto, že Nikoleta Palkovičová o každém slově v každém verši ví, proč je tam právě ono slovo a ne jiné. Báseň Nový svět patří k těm náročnějším v Hviezdoslavově díle. Ano, najdeme v ní archaismy. Ale když je archaický termín přednesen naprosto přirozeně a bez afektu a vyumělkovanosti, bez patosu a téměř civilně, vstupuje do současného jazyka naprosto přirozeným způsobem. Ano, jsou zde přesahy veršů, které je nutno přesně dodržovat, aby verš zůstal plnohodnotným, nedestruovaným. I to Nikoleta zvládá. A když nakonec můžeme dokonce říci, že báseň vskutku letitá je při jejím přednesu aktuální, co více chci? Reč o zvládnuté technice mluby by byla jen nošením dříví do lesa.

Ladislav Vrchovský

NIKOLETA VS. PAVOL ORSZÁGH VS. REDAKTOR

O ŠTUKOCH VRAVOTY

Nikoleta Palkovičová po prvýkrát narazila na Hviezdoslava. Nezutekala. A dobre urobila, lebo na Žatvu to dotiahla. Na Paľov Országhov Kubín chodila od mala, no doteraz sa dostala najďalej do okresného kola. A rovnako doteraz nesiahla po Hviezdoslavovi. Robotu na kostole vykonávala v gescii Petra Weincillera. Toho som sa nepýtal nič. Všetko som sa pýtal Nikolety, ale pýtal som sa tak nepodarene, že som z nej nedostal takmer nič. Ak neveríš, milé Zatevniča, milý Zatevničko, dokážom je nasledovný spackaný rozhovor. Mea culpa.

Povedz mi niečo, čo o Petrovi Weincillerovi nikto nevie.

Neviem. Zlomil si prst, keď si zaprával plachtu. A do kávy si dáva veľa cukru.
(Redaktor obe informácie vedel.)

Keby bol Hviezdoslav kuchynský robot, ktorý by

to bol kuchynský robot?

Neviem.

(Toto nebola názorová otázka, ale taká s jedinou jasnou odpoveďou: ten najväčší robot s najviac funkciami, pozn. red.)

Čo si naozaj myslíš o Pavlovi Országhovi Hviezdoslavovi, ale necenzuruj sa.

(Hovorila o ňom pekne, žiadny bulvár, preto jej odpoveď neuverejňujeme, pozn. red.)

Koľko má tvoja báseň slabík a prečo?

Neviem.

Koľko má báseň slov a prečo?

Neviem. Nevedela som, že to musím vedieť.

Nemusíš. Koľko má tvoja báseň veršov a prečo?

Ani to nemám spočítané.

Koľko má tvoja báseň strof a prečo?

Neviem, mám to dosť preškrtané.

O koľko percent?

Neviem... 60% (Ako vidíš, milý čitateľ, nakoniec vedela. Klamala alebo spanikárila? V redakcii sme sa nezhodli, pozn. red.)

Koľko má tvoja báseň básní a prečo?

Asi žiadnu alebo jednu, neviem.

Doplň vtip. Stretne sa Pavol Országh Hviezdoslav a Kamil Peteraj...

(Neskúsila, pozn. red.)

Ďakujem za rozhovor.
Mojmír z Kvetníc pri Poprade

STRUNOBRANIE 2019, KATEGÓRIA SKUPINY

Ján Palkovič, predseda poroty

V kategórii skupín sme mali tento rok možnosť vidieť a počuť kapely, ktoré reprezentovali takmer celú základnú škálu štýlov: od rocku, cez folkrock, folkpop až k čistokrvnému folkovému prejavu. Oproti piatkovým folkerom-jednotlivcom bola u skupín umelecká úroveň rozkolísaná.

Vystúpenie skupiny The Bohems lídra Martina Svátka sme v porote očakávali s istým pozitívnym napätím, pretože ako folker v piatok zabodoval naplno. Jeho „skupinové“ vystúpenie nás však tak trochu sklamal. Jednoducho nevyužil možnosti, ktoré sa mu núkali v podobe dvoch vokalistiek. On ako majiteľ kultivovaného hlasu mohol (a mal) niečo vymyslieť pre oživenie inštrumentálneho hávu svojich pesničiek. Svoj potenciál však predsa len ukázal v tretej

piesni, ktorú pojal dosť netradične a experimentátorsky, takže k slovu, teda variabilnému spevu a práci s hlasovým prejavom sa dostali aj speváčky. Samozrejme, inak to boli kvalitné, poetické pesničky a jeho nemenej poetický folkový prejav.

Magdaléna Hianiková

Vítazom tohtoročného Strunobrania sa stala hudobná skupina Wotepity z Prievidze. Inštrumentálne fundovaní muzikanti a presvedčivý výkon speváka a autora skladieb Jakuba Mella nenechal nikoho na pochybách o ich kvalite a oprávnenom víťazstve. Kapela sa predstavila skladbami Zober ma domov, Ako budem ďalej žiť a Pieseň neúspešnej kapely.

Ako posledná sa predstavila popradská kape-

la Rasdalman. Hoci bez violistky, ktorá so skupinou bežne hráva, jej štyria členovia prezentovali svoju tvorbu v piesňach Jedovatá, Bozk a Zavolaj mi. Osobitý prejav speváka dodával ich hudbe nádych punku.

Peter Šrank

Skupina Bonn je skupinou mladou. Takým je ešte dovolené hľadať sa. Keďže sa do finále dostala opakovane, dá sa porovnávať s minulým ročníkom. Prišli s novými skladbami, ktoré boli určite dospeljšie. Hudobne aj textovo. Svoju cestu si hľadá aj speváčka. A práve u nej bude najdôležitejšie, akú si nakoniec zvolí dráhu. Panteón slovenských speváčok je dosť plný, ale ak sa dobre rozhodne, miesto pre svoj štýl si určite nájde.

BÁSNICKÁ I RECITÁTORSKÁ SOUČASNOST

Michal Tallo je mladý súčasný slovenský básnik, narodil sa v roku 1993 a je teda zrejme, že jeho tvorba je prirodzene blízka dnešným mladým ľuďom tak svojím obsahom, tak štýlom. Alfréd Tóth je z Košíc a je to recitátor veľmi osobitý. Jeho interpretačný štýl sa opiera o zvláštnu vemlouvavosť a silnú presvedčivosť. Je zde jedna vzácna pridaná hodnota: farba a plnosť recitátora hlasu. Ríka sa, že muži vnímajú ženy očami a ženy zase muži skôr ušami. Je-li to pravda, nedivil bych sa, kedyby Alfréd Tóth veľmi brzo odhánal zástupy fanyniek. Pretože stačí zavrieť oči a započúvať sa, a slyšíme melodický a hladiaci hlas, ale pozor! Je-li třeba, zazní téměř dětská hravost, a vzápětí na to se objeví projev mužnosti u tak mladého muže nečekané. Posloucháme verše o francouzském šansonu a jeho kouzlu. A přednáší je člověk, který naléhavost vtěluje do živě gestikulujících rukou, do téměř intimního náklonu k posluchačům. Není zde žádná sošnost, žádné pozérství. Tak, jak současný umělecký přednes žádá. Navíc Alfréda Tótha nestačí jen slyšet, je třeba ho i vidět. Protože až pak doceníme skutečnou hodnotu jeho uměleckého přednesu. Recitátorské vystoupení Alfréda Tótha uzavřelo blok uměleckého přednesu na Scénické žatvé 2019 velmi důstojným způsobem.

Ladislav Vrchovník

MICHAL TALLO. VYPALOVAČKA
ALFRÉD TÓTH

O ŠTUKOCH VRAVOTY

ALFRÉDOVU NESPOKOJNOSŤ SME DOKLEPLI ROZHOVOROM

Známy metač veršov Alfréd Tóth vystúpil do svetla reflektora a vrava v sále zanikla. Zostala len napätá atmosféra vyvolaná jeho prenikavým pohľadom. Neskôr priznal, že vystúpenie nebolo podarené. Alebo na seba len lacno pútal pozornosť, pretože je to egocentrický pozér? A je jeho podobnosť s Petrom Tilajčíkom len náhodná? Nevieme. Ani jedno, ani druhé. Jediné, čo vieme, je pýtať sa.

Ako by si sa cítil, keby ti niekto povedal lagan?

Lagan? Netuším. Je to také trochu asi negatívne? No...

A ako by si sa cítil, keby ti niekto povedal fičúr?

Ako keď dieta rozleje mlieko alebo niečo ukradne.

Ako by si sa cítil, keby ti niekto povedal obšitník?

Tak to netuším.

Ako by sa Martin Geišberg cítil, keby mu Marek Geišberg povedal ozembuch?

Neviem, asi by to zaspieval. To slovo by asi išlo preč zo slovníka.

Ktoré? Marek Geišberg? Či Martin Geišberg?

Ozembuch.

Čo sa o tebe z tohto rozhovoru dozvie čitateľ?

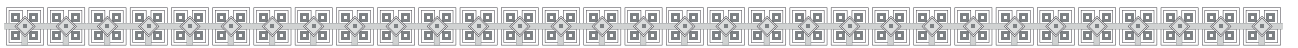
Holé nič.

...Tak to friško naprav!

Ani nie, ja som za to rád.

Za rozhovor ďakuje Johann Mathias Kovács

STRATENEJ KNIHY VEĽKÁ TRAMPOTA

MOJMÍR Z KVETNICI PRI POPRADE

Straty ako tá dnešná zabolí, nie je možné vyhnúť sa im a dávajú človeku lekcii o pomínutelnosti a vlastnej bezbrannosti. Nielen jej hlavný aktér, ale všetci „dvetisícdevätnástkoví“ divadelní žatevníci zaplakali, keď perspektívny umelec Karol Filo stratil knihu *Môj život* v umení od Konstantina Sergejeviča Stanislavského. Po neúčasti dídžeja Trička je táto udalosť druhou vážnou skúškou, natoľko je optimizmus na Žatve vratký.

Hlava 97. ročníka magister Moško kategoricky odmietol vnímať stratu divadelníckej biblie na festivale symbolicky. Zároveň triezvymi slovami „predsa nie sme na Balkáne“ kategoricky odmietol možnosť krádeže. Následne rozhodlane zavelil organizačnému tímu vyvinúť maximálne úsilie v snahe nájsť tento základný kameň knižnice každého pričteného divadelníka.

Karol vyvolil poslednú spomienku na svoj výťažok Stanislavského vo festivalovom stane. Chápavejším so záľubou v anglicizmoch bolo v tom momente jasné, že „the game is over“. Docent Dacho lakonicky oprášil chronicky známu vetu: „Čo sa stane vo festivalovom stane, ostáva vo festivalovom stane.“ Veteráni Žatvy uznanlivo skonštatovali, že akékoľvek rozpitvávajúce udalosti zo stanu prináša riziko vyplavenia bahna a deštrukcie vzťahov. Majiteľ straty Karol Filo im s plačom dal za pravdu, definitívne sa tak rolózlúčiac so svojou knihou.

Moško navrhol zohnať pre Karola novú kópiu. Skôr, než sa princípál Žatvy stihol zbadat, akú utopickú myšlienku pod tlakom slz verbalizoval, kolega Thomka mu kulantne pripomenul, ako beznádejne rýchlo sa všetky výťažky poslednej edície rozpredali.

Vtedy z radov redakcie festivalového denníka, ktorej úlohou je spájať slová do zmysluplných celkov, prišiel ambiciózný nápad. Majstri klávesníc sa ponúkli napísať novú, vlastnú knihu *Môj život v umení*, ktorá by presnejšie reflektovala problémy dnešného umelca, pričom by ju NOC-ke ponúkli na publikovanie. Moško, nevidiac lepšie riešenie, súhlasil.

V tej chvíli festivalová redakcia začala kypieť nevidanou ochotou. Každý z jej členov nezištne navrhol nech práve jeho, respektíve jej vlastný príbeh, poslúži ako predloha k napísaniu nového opusu *Môj život v umení*. Redaktori sa predbiehali v snahe zobrať bremeno písania o sebe na vlastné plecia, aby ušetrili svojich kolegov.

Ako prvá vypadla z hry šéfredaktorka Mašlárová. Jej mužskí kolegovia – gentlemani ju od tejto úlohy odbremenili s tvrdením, že hovoriť o sebe v umení, predsa nie je pre ženu. Odzbrojená dáma pritakala. Či aj súhlasila, sa možno už nikdy nedozvieme.

Šéfredaktorku nasledoval bakalár Feldbauer. Stalo sa tak po tom, čo mu magistri umenia Žifčák a Viecha s magistrom pánbobviečoho Prochádzkom Dis. Art. diskretné pripomenuli jeho vyhadzov z Vysokej školy múzických umení. Bakalár magistrom uznal, že tento šrám na jeho príbehu, hoci ho z výberu nediskvalifikuje, je udalostou, za ktorú sa hanbí ako pes. V rozprávaní by nedokončené štúdiá vynechať nemohol, no divadelný obec popisom svojho zlyhania zaražovať nechce.

Odbremenená Mašlárová namietala, že zotrvanie v umení bez plnohodnotného titulu, ktorým sa okrem bakalára Feldbauera pyši celá redakcia, je ideálnou esenciou na povzbudenie divadelníckej mlade. Magistri magistrin názor ocenili predstieranou ignoráciou, ktorej predchádzal jeden mlčky, patriarchálny pohľad a dve mávnutia rukou.

Od toho momentu si šéfredaktorka v debata neškrtla a nedoštudovaný bábkový režisér Feldbauer sa definitívne rozlúčil s vábivou myšlienkou inšpirovať budúce generácie rozprávaním o sebe v hrubej väzbe za peniaze NOC-ky.

Ďalším „z kola von“ bol bakalár Molnár. Sprvoti sa z nevýhodnej pozície bakalára snažil vyšermovať rečami o zahraničnom vzdelaní. Nezabralo. V Brne pôsobiaci bakalár si vypočul, ako je život v umení, a vlastne život celkovo, na Slovensku hodnotnejší než za Moravou. O ďalšie argumenty, prečo má byť Molnár vyškrtnutý, sa kolegovia ani nepokúšali. Padali jednoduché zvolania typu „emigrant“, „trápný špílmacher“, „nájdí si svoju bínu“.

Keď v miestnosti prestalo byť cítiť Molnárove náznaky boja za svoj *Život* v umení, zvýšil traja magistri si vymenili skúmané pohľady. Napokon dva páry očí, konkrétne Žifčákove a Prochádzkove, s pokojom a prehľadom pristáli na magistrovi Viechovi. On, pochopiť, že má priestor na obhajobu, aj keď vopred jasne neúspešnú, chopil sa slova.

Vystatoval sa, že má najfajnovšie – režisérske vzdelanie. Habkal o cenách za inscenácie na rôznych študentských aj neštudentských, svetových aj nesvetových festivaloch. Keď pohľady oponentov neuberali na suverenite, klesol v argumentácii o ligu nižšie – začal spomínať časté potľapkávanie po ramene od konškolákov. Napokon, v momente ako Viechovi z úst vypadol svoj vlastný názor na seba – veľmi pozitívny, prezentovaný zvýšeným hlasom, so zovretou pästičkou a krivou grimasou v tvári – sám režisér zacítil, že dopadol na dno, z ktorého niet odrazu. Žifčák s Prochádzkom boli na koni, Viechu sa zbavili bez vyrieknutia jedného slova. No aby zabojovali o publikáciu s vlastným menom na titulke, bolo jasné, že musia toho druhého dobre osočiť.

Magister Žifčák sa zdvorilo ohradil, že podľa jeho skromného názoru, kolega Procházka slová

do zmysluplných celkov spájať zatiaľ nevie, a znamenanie svedectva o jeho živote v umení by pre neho bolo nadmerne vyčerpávajúce.

Procházka prezentoval svoj názor, rovnako skromný, ale neprekvapivo presne opačný. Do vety však dodal nerytierske oslovenie, „ty diletant“. A oheň bol na streche. Žifčák za pomoci posmešných prívlastkov Prochádzkovi pripomenul jeho kariéru v stand-up comedy, pričom sa v popise zamerail na jej krátke trvanie, a neubrnil sa porovnať ju so svojou kariérou – trvajúcou dlho. Notre Dame tleď ďalej.

Procházka poukázal na svoje herecké vzdelanie, čo sa na jeho vlastné prekvapenie stretlo s výsmechom nie len od kolegu divadelného kritika Žifčáka, ale aj od odstavených bakalárov. Svrnne mu pripomenuli, že ho nadobudol na škole nižšej váhy – konzervatóriu a magisterský titul má z manažérskej pavydy. Procházka na pokraji zúfalstva vykrikoval, že jeho *Život* v umení si žiada zdokumentovať, lebo ho na ulici „spoznávajú ľudia“. Žifčák s prehľadom vysvetlil, že aj jemu sa rovnaké veci dejú a na rozdiel od Procházku ho spoznávajú aj dospelí. V tom si finalisti začali porovnávať instagramey. Tento akt ich nikam neposunul.

Nervóznejší vyštudovaný herec sa pokúsil poukázať na komerčné šrámy, ktoré sú podľa neho, na kolegovej kariére, výraznejšie. Prilíši sa však ponoril do svojho okruhu samoty, ktorý ho motivoval pomôcť si spíškou vulgarizmov. To prebralo zvyšok redakcie, aj zdrveného semifinalistu Viechu, ktorý sformuloval finálny argument proti Prochádzkovi, ktorý si kariéru sprzil na youtube. Jeho finálny výstup označil za: „...prilíši naturalistický, bez odstupe, čo sa dnes už nenosí.“

Žifčák sa neubrnil potrebe ísť víťazstvo osláviť do festivalového stanu. Za pomoci borovičky o svojom najbližšom programe, trpezlivom písaní univerzálnej príručky o živote umelca, striktné inšpirovanej jeho životom, informoval húževnato, avšak gendrovo nerovnomerne – v pomere 9:1 v prospech nežnejšieho pohľavia. Večer mu však pokazil knihu strativší Karol Filo. Nesmel, no predsa, priznal sa Gabovi, že hoci si ho ako človeka a komika váži, intímne riadky o jeho živote v umení by nečítal. Podľa jeho názoru by dielo skončilo s nálepkou „2 e“ medzi diárom z minulého roka a tisíc a jedným šalátom.

Hanlivými rečami, zdôrazňujúcimi menej významnosť zväzku redakcie, Karol Filo Gaba Žifčáka z novo nadobudnutej trudomyselnej nálady nedostal. Komik mal pred sebou v tej chvíli jediný cieľ – nasadnúť na motorku a odísť do Tatranských Matliarov na mamin hovädzí vývar. Bol si istý, že zastaviť ho nemôže nič. V tom mu však do zorného poľa hodiť dlhými vlasmi vošla neznáma silueta...

AKO SA PREZENTOVALI NAŠI CVIČENCI

CHRONOLOGICKÝ, HOČI NIE CELKOM LOGICKÝ ZÁZNAM Z VYSTÚPENIA TVORIVÝCH DIELŇÍ

S dielňami je kríž, je to zvláštne zoskupenie. Občas niekto vypadne. Či príadne. Treba ich doplniť.

Respondenti, padol nám hlasovací systém, postúpte do ďalšej časti budovy. Každý z vás si vyberie skupinu.

Ste pri tele, hnedookí, kritickí či všetci ostatní? Miesto si nájdete, v skupine vám budú všetci blízki. A v pozadí vám zaznie hudba.

Spúšťa sa hlasovací systém – je to Pišta, tvrdohlavý astronaut.

Riadi ho devätnásťročná Vanesa, ktorá vyštudovala pedagogiku, bude bábkoherčka, je zodpovedná, hoci rada tancuje a málo spí. Tak ju videli ostatní, ako si ju vnímal ty?

Trochu nám to upadá. Spravme kliky na jednej ruke.

Je červená, byť vo vzťahu či nemať spodnú bielizeň viac ako byť hnedooký či kritický? Možno preto vám všetci ubližujú. I keď by ste radi boli vlastencom.

Na Kráľovej holi.

Podporil by si LGBT komunitu? Už len to slovo vyvolá diskusiu, lebo ak ta niekto urazí, ty herčka, buzna, kretén, ako sa cítiš? Je ti smutno, do plaču, si totálne ukrivdený, chceš mu to vrátiť či sa zakopať? Alebo to v sebe potlačíš? Proste im to vráť! Najmä Vanese – Pištovi. Hlasovacie zariadenie je ukrižované. Dvaja odporcovia ho vynášajú a diváci môžu hlasovať. Nech anketa dopadne akokoľvek, LGBT podporuje 6 ľudí. Fragment hudby.

Môj viенок zelený.

My účastníci workshopu, a bolo nás osem, sme sa rozhodli urobiť experiment.

Niektor nenašiel odvahu, niektor našiel výhovorku, tak sme vyrazili dve, ona fajčila a ja som mala jedno jablko. Dost odvážne s jedným jablkom. Oni sedeli pri jednej nabíjačke a nabíjali.

On ta miluje. Ja za ním nejdem, nech príde on, ja som žena.

Dali sme im jablko. Z agresívnych sa zmenili na priateľských.

Aká je moja denná rutina? Nemám nikoho. Vážim menej ako môj pes. Vieš koľko životov som zachránila. Mnoho! Ty pekne spievaš, môj viенок zelený.

Anketa: Koho navštívili? Bezdomovcov, migrantov či starých ľudí.

Dvaja statní chlapi sa na seba vrhnú, ich telá sa spleťú v jedno. Menia sa na pavúka, dvíhajú sa, stojkujú. Krátko na predstavenie, dost' na žasnutie.

Navštívili by ste ich tiež?

Koniec hlasovania. Ďakujem.

A vám sa vystúpenie dielňí páčilo? Hlasujte teraz!

Stenografoval Mathej Thomka

KRITICKÉ PRVIESENKY

JAKUBA MOLNÁRA

Na tomto políčku sa už nebudem na nič hrať, pretože keďže je pre tento rok posledný, naplno ho využijem. Ostatne, akokoľvek by som vám i chcel porozprávať o ničom, stálo by nás to dovedlo k niečomu. To mi nikto nevyvráti. O ničom však budem prirodzene rozprávať o niečo kratšie, ako o ničom, pretože ma samého zaujíma, čo sa stane, ak sa teraz zameriam na niečo. Nechcem riskovať premeškanú šancu. V opačnom prípade by sme nevedeli vôbec nič, a to by bolo nanajvyš nezodpovedné.

Keď sa divadlo môže pýšiť prívlastkom „dobré“, znamená to, že dokáže v presvetlených zhuste-

ných zábleskoch pretaviť nevysvetliteľným spôsobom niečo do niečoho intenzívnejšieho a zároveň naplneného porozumením čomusi, čomu človek v daný moment rozumie celou svojou bytostou, ale napriek tomu sa jeho hoc i vycibrené verbum zmôže len na formuláciu: teraz sa niečo udialo. Iste to poznáte a nepotrebuje o tom viac čítať. Keď hístka šuhajov a jedna kišasoňka z redakcie s neidentifikovateľným opojením dokážu každé ráno vstať ako fénix z popola, je samosebou tiež niečo, ale to v kontexte tohto článku nič neznamená.

Iste, zavše by som sa mohol (a v mojej pozícii asi aj mal) vyjadrovať ako podľa Pavisovho slovníka (slovník divadelných pojmov, pozn. red.) a snažiť sa o deskripciu tohtoročných žatevných zážitkov ľúbivým autopoeitickým pneumatizmom či organickou liminalitou (vol'ajaký balast a profesionalizmy alebo vymyslená teatrologická "hviezdoslavčina", ktorej nerozumie ani šéfredaktorka - pozn. šéfred.). Alebo, ako sa správne nosí, zosumarizovať na základe drobnej vzorky hentie tendencie, tematické ukazovatele, progresy-regresy atď. a pomenovať súčasný stav ochotníckeho divadla. Bolo by to zavše i fér.

Ale pri pohľade na Zhavranených či Hry na Zuzanku si spomeniem na esej nórskeho dramatika Jona Fosseho, ktorá azda najlepšie a pre každého vnútro najvyššiznejšie opisuje divadlo, v okamihu, keď je v najlepšom, teda vtedy, keď sa naozaj vydarí. Jon píše, že keď sa udeje oné „niečo“, prejde scénou anjel. Nie „po“ scéne, ktorú by sme vedeli následne analyzovať pestrofarebnými definíciami, ale scénou. V našom prípade tou ochotníckou. V celej svojej neviditeľnej prítomnosti prejde anjel v magických zábleskoch, ktoré neprichádzajú na objednávku a neumocnia ich žiadne teatrologie. A vtedy nemá človek ďaleko k tomu, aby sa rozosmial. V prípade Hry na Zuzanku až priveľmi. Estetika a etika sa stávajú jedno a my chápeme omnoho viac, než o čom kedykoľvek inokedy budeme schopní vypovedať. A to niečo chápeme spolu i každý osve. A nič nám ho nevezme. Skúste si predstaviť to „niečo“, ktoré ste na tohtoročnej Žatve zažili. Aj tí, ktorí možno neboli takí úspešní, ako úprimne zamýšľali. Vráti sa anjel aj budúci rok?

Jakub Iškariót Molnár

Miklós Forgács: Dobré ráno, dobrý deň, posledný deň, posledný rozbor, to znamená... (pauza) že sa to začne.

DS BEBČINA: NUDA

Patrik Lančarič: Vyfasoval som vás. (pauza) To je nezvyk, že začínam, nie som ešte rozhovorený. (Obracia sa na MF) Som zvyknutý, že ty keď začneš, ja sa chytím.

PL: Zaujímalo by ma, ako by ste sa pohybovali na väčšej ploche.

Michaela Zakutanská: Zaujímalo by ma, či sú všetci členovia súboru jedináčkovia...

MF: Nadviazal by som na nudu, očakával som nudu. Podľa nadpisu.

MZ: Vôbec som nevedela, že to je od Mrožka. Od Mrožka.

MF: (veľavýznamne) Ja som si pred predstavením všimol, že to je od Mrožka. Ale potom som na to zabudol.

LV: Patnáctiminutový spektakl a na jak dlhouhodu debatu nám to poskytuje materiál.

LV: Kým som tento materiál uvidel, ja som bol šťastný.

ML: Ja sa vrátim k scénografii, lebo k čomu inému. (Smiech v auditóriu.)

TEATRO IN VITRO: ŠUMIENKY

MZ: Ja som veľmi rada, že som schytala túto inscenáciu.

MZ: Mám v týchto poznámkach zaznamenané, čo ma zaujalo, zaujalo ma vlastne všetko.

MZ: Vraj ma vzniknúť druhý diel...

VM: Šumienky 2 – Deň zúčtovania.

MF: Ja som sa nesmiel, ale ma to bavilo. Nesmiat sa.

MF: Sú dva základné typy monodrámy. A teraz už aj tretí – šumienkovský typ.

MF: Pôvabná hrôza z tohto Patrika sálala.

MF: Nazval som to DJ Psychooktopus.

MF: Pripomína to japonské soft porno, kde je to vždy vypixelované.

LV: Dovoľuji si upozorniť, že nakoniec o všem rozhoduje šumienka.

LV: Ja mám čtyri deti. Najmladší syn je ešte nezadaný. Já mu říkám: „Jdi do divadla.“ Ale jeho baví futbal.

LV: Vždycky, když přijde na Stanislavského říkám, když se ztratíte v pocitu, skončí divadlo. Když přijde na Brechta, říkám, vzpomene si

na Stanislavského.

ML: Ja som videl Šumienky už štvrtýkrát.

PL: Ty sa maš.

P. O. HVIEZDOSLAV: NOVÝ SVET NIKOLETA PAJKOVIČOVÁ

LV: Já mám obrovské trauma ze svého dětství.

PL: Láďo, ty na nám seba toľko prezradíš.

LV: Nedělej si naděje.

LV: V dětství jsem měl zkušenost s Knihou džunglí...

MF: V Hviezdoslavovom preklade. (Bujarý smiech.)

LV: Miki je úžasný.

MF: Pre mňa to bolo zaujímavé, hoci som ničomu nerozumel, samozrejme... Ujo Pavol už do toho nakódoval rozkol starého a nového sveta. Ide to cez krajinu, cez maľbu... Len toľko, že som to videl.

PL: Čím som starší, tým ho mám radšej. Hviezdoslava. Ale musel ma to naučiť Seifert.

Jaroslava Čajková: Treba na neho dožiť.

PL: Je to majster.

LV: Vratme se zpátky do jeho věku. A najednou uvidíte beatníka. Omlouvám se za pedagogické výlevy.

MICHAL TALLO, ALFRÉD TÓTH: VYPADOVAČKA ALFRÉD TÓTH

LV: Důležitá je tá svoboda. Kdyby se Nikoleta Pakovičová rozhodla celý život recitovat Hviezdoslava, já budu rád. Ale prosím, neříkejte jí to.

DS 1918 MALACKY: KRIVOPRÍSAŽNÍK

ML: Je těžké nájsť dobrú obličku. (Prekvapenie.) Do divadla. Domov si nájdete.

ML: Čo ja nevidím, je herectvo. Tam mám šedú zónu. Ja vidím len, ak je to extrémne zlé, alebo extrémne dobré. Nič medzi tým. Ako výtvarník mám hádam na to právo.

LV: Já když vidím peřinu, mám pocit pohodlí a tady peřina symbolizuje hrob, ze kterého vyskakuje krivopřisázník.

MF: Ja som odčítal až na konci, že to chce byť skôr bocacciovske než poeovské.

MF: Je jasné, že ste toho džina nevpustili z tej

sexuálnej fľašky.

MF: Mohli vzniknúť až montypythonovské veci z toho.

MF: Ako hovoril jeden z našich pedagógov... a teraz neviem ktorý... predstavenie začalo strácať IQ.

PL: To vyzerá na Hubu.

MF: Mohol to byť aj Vajdička.

MD: Vajdička nie.

PL: To bude Huba.

STINNÉ STRÁNKY: HRA NA ZUZANKU

MF: Hra na Zuzanku sa nám páčila.

PL: Ja som si pospal, ale to s inscenáciou nesúviselo.

ART POINT TEATRO: JEDNA NA DRUHÚ

MF: Už dlho som nevidel inscenáciu, kde od začiatku do konca je všetko pomýlené. A nehovorím to rád. Inscenácia ma vymkla zo seba.

MF: Dostanem kopu hmlu. Hmlistých záhad, ktoré ma ale, musím sa priznať, vôbec nezaujmajú.

MF: Ako vystrihnuté zo sit-comu.

MZ: To si urazil sit-com.

MD: Ako z telenovely.

MF: Ako z telenovely. Môžem povedať ako z telenovely?

MZ: (mykne plecami).

MF: Takže hovorím – ako z telenovely. Urazil som telenovelu. Prepáč sit-com.

MF: Som účtivo nasratý.

LV: Ja nerozlišuji divadlo no dobré a špatné, ale na podbízivé a nepodbízivé.

LV: Já bych to přijal, ale oni mi nedávají možnost. Ale oni nepracují poctivě. A to je to nejhorší.

MZ: Presný opak Šumienok. Tam sa pracovalo s minimálnymi prostriedkami s maximálnym efektom. A tu sa pracovalo s maximálnymi prostriedkami s minimálnym efektom.

PL: Bolo to neuveriteľné ženové cvičenie – sedieť na tomto predstavení.

PL: Françoise Truffaut vyslovil takú myšlienku, že natočiť najhorší film na svete stojí rovnakú energiu ako natočiť dobrý film.

ML: Praktická vec, nikdy nezasúvame jokel do jokla. Takouto blbostou by som to zakončil.

Zapísal MRD

TIRÁŽ

Vydáva Národné osvetové centrum v Bratislave pre vnútornú potrebu v počte kusov 150. Redakčné teleso oficiálne: Martina Mašla Mašárová, Pavol Viecha, Mojmír Procházka, Gabriel Žifčák, Jakub Molnár (pomocník mločí). Redaktori nápomocní: Mathej Thomka, Johann Mathias Kovacs. Grafika a zalomenie: Michal Hricko. Foto: Jakub Jančo, Michal Lašut. Tlač: Národné osvetové centrum.

Hlavný organizátor:
Vyhlasovateľ a odborný garant:

Spoluorganizatori:

Exkluzívny partner:

Partner:

Podporovatelia:

Mediálni partneri:

